5

संन्यासयोगः

अर्जुन उवाच

संन्यासं कर्मणां कृष्ण पुनर्योगं च शंससि ।

यच्छ्रेय एतयोरेकं तन्मे ब्रूहि सुनिश्चितम् ॥ १ ॥

niścita - определенный, решительный; *Acc. adv.* точно, конечно;

श्रीभगवानुवाच

संन्यासः कर्मयोगश्च निःश्रेयसकरावुभौ ।

niḥśreyasa - лучший, высший; *n* благо, счастье;

तयोस्तु कर्मसंन्यासात्कर्मयोगो विशिष्यते ॥ २ ॥

vi-√śiṣ VII P. умножать, отличать(ся); *pass.* быть лучшим, превосходить

ज्ञेयः स नित्यसंन्यासी यो न द्वेष्टि न काङ्क्षति ।

निर्द्वन्द्वो हि महाबाहो सुखं बन्धात्प्रमुच्यते ॥ ३ ॥

nirdvandva - равнодушный, безразличный; независимый;

साङ्ख्ययोगौ पृथग्बालाः प्रवदन्ति न पण्डिताः ।

एकमप्यास्थितः सम्यगुभयोर्विन्दते फलम् ॥ ४ ॥

यत्साङ्ख्यैः प्राप्यते स्थानं तद्योगैरपि गम्यते ।

एकं साङ्ख्यं च योगं च यः पश्यति स पश्यति ॥ ५ ॥

संन्यासस्तु महाबाहो दुःखमाप्तुमयोगतः ।

योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्म न चिरेणाधिगच्छति ॥ ६ ॥

योगयुक्तो विशुद्धात्मा विजितात्मा जितेन्द्रियः ।

सर्वभूतात्मभूतात्मा कुर्वन्नपि न लिप्यते ॥ ७ ॥

ātmabhūta (ātma-bhūta) - соединенный, привязанный, преданный, верный;

नैव किंचित्करोमीति युक्तो मन्येत तत्त्ववित् ।

पश्यञ्शृण्वन्स्पृशञ्जिघ्रन्नश्नन्गच्छन्स्वपञ्श्वसन् ॥ ८ ॥

√ghrā (P. III ājighrati, p.p. ghrāta, ghrāṇa) - обонять, нюхать;

प्रलपन्विसृजन्गृह्णन्नुन्मिषन्निमिषन्नपि ।

vi-√sarj VI P. - производить; отбрасывать, испускать;
un-√miṣ (ud-√miṣ) VI P. - открывать глаза;
ni-√miṣ - VI P. закрывать глаза, мигать;

इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेषु वर्तन्त इति धारयन् ॥ ९ ॥

indriyārtha (indriya-artha) *m* - предмет чувств, объект чувств (*напр.* звук, запах и т.д.);
√dhar I U. - держать, поддерживать; укреплять; сохранять; *caus.* - то же;

ब्रह्मण्याधाय कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा करोति यः।

लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा॥ १०॥

ambhas - *n* вода;

कायेन मनसा बुद्ध्या केवलैरिन्द्रियैरपि।

योगिनः कर्म कुर्वन्ति सङ्गं त्यक्त्वात्मशुद्धये॥ ११॥

युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम्।

naiṣṭhika - завершающий, конечный, последний; определенный, установленный;

अयुक्तः कामकारेण फले सक्तो निबध्यते॥ १२॥

सर्वकर्माणि मनसा संन्यस्यास्ते सुखं वशी।

vaśin - обладающий властью, владеющий собой; *m* владыка, повелитель;

नवद्वारे पुरे देही नैव कुर्वन्न कारयन्॥ १३॥

न कर्तृत्वं न कर्माणि लोकस्य सृजति प्रभुः।

न कर्मफलसंयोगं स्वभावस्तु प्रवर्तते॥ १४॥

svabhāva *m* - природа, природное свойство, натура, характер;

नादत्ते कस्यचित्पापं न चैव सुकृतं विभुः।

sukṛta - хорошо сделанный; *n* хорошая работа, добродетель, благочестие, дружелюбие;
vibhu - вездесущий, всемогущий; *m* господин, бог, всевышний;

अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः॥ १५॥

ज्ञानेन तु तदज्ञानं येषां नाशितमात्मनः।

तेषामादित्यवज्ज्ञानं प्रकाशयति तत्परम्॥ १६॥

pra-√kāś I Ā., IV Ā. - сиять, светить; *caus.* делать видимым, показывать, освещать;

तद्बुद्धयस्तदात्मानस्तन्निष्ठास्तत्परायणाः।

niṣṭhā *f* - преданность, обязательство, знание, точка зрения, вершина, предел...;

गच्छन्त्यपुनरावृत्तिं ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः॥ १७॥

āvṛtti *f* - возвращение, повторение;
nir-√dhū V U. - вытрясать, стряхивать, отдалять, прогонять;
kalmaṣa *n* - пятно, грязь; порок, вина, грех;

विद्याविनयसंपन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि।

saṃpanna (*p.p. от* saṃ-√pad) - превосходный, совершенный, одаренный, полный ч.-л.

शुनि चैव श्वपाके च पण्डिताः समदर्शिनः॥ १८॥

śvapāka (śva-pāka) *m* - тот, кто варит собак; одна из низших индийских каст;

इहैव तैर्जितः सर्गो येषां साम्ये स्थितं मनः।

sarga *m* - отдел, глава; сотворение; сущность; природа;
sāmya *n* - сходство, общность, равенство, тождество; справедливость; успокоение;

निर्दोषं हि समं ब्रह्म तस्माद् ब्रह्मणि ते स्थिताः॥ १९॥

न प्रहृष्येत्प्रियं प्राप्य नोद्विजेत्प्राप्य चाप्रियम्।

ud-√vij IV Ā. - испытывать ужас, бояться, дрожать;

स्थिरबुद्धिरसंमूढो ब्रह्मविद् ब्रह्मणि स्थितः ॥ २० ॥

बाह्यस्पर्शेष्वसक्तात्मा विन्दत्यात्मनि यत्सुखम् ।

bāhya - внешний, поверхностный;

स ब्रह्मयोगयुक्तात्मा सुखमक्षयमश्नुते ॥ २१ ॥

ये हि संस्पर्शजा भोगा दुःखयोनय एव ते ।

आद्यन्तवन्तः कौन्तेय न तेषु रमते बुधः ॥ २२ ॥

शक्नोतीहैव यः सोढुं प्राक् शरीरविमोक्षणात् ।

√sah (I Ā. sahate; p.p. soḍha) - переносить, выносить, терпеть; воздерживаться;

कामक्रोधोद्भवं वेगं स युक्तः स सुखी नरः ॥ २३ ॥

vega *m* - быстрое движение, быстрота; сила, напор; выброс, вспышка;

यो ऽन्तःसुखो ऽन्तरारामस्तथान्तर्ज्योतिरेव यः ।

ā-√ram I Ā. - прекращать, находить удовольствие в ч.-л., отдыхать;

स योगी ब्रह्मनिर्वाणं ब्रह्मभूतो ऽधिगच्छति ॥ २४ ॥

लभन्ते ब्रह्मनिर्वाणमृषयः क्षीणकल्मषाः ।

छिन्नद्वैधा यतात्मानः सर्वभूतहिते रताः ॥ २५ ॥

dvaidha *n* - двойственность, разделение, различие, разлад;

कामक्रोधवियुक्तानां यतीनां यतचेतसाम् ।

vi-√yuj VII U. - отделять, разъединять, освобождать;

अभितो ब्रह्मनिर्वाणं वर्तते विदितात्मनाम् ॥ २६ ॥

स्पर्शान्कृत्वा बहिर्बाह्यांश्चक्षुश्चैवान्तरे भ्रुवोः ।

प्राणापानौ समौ कृत्वा नासाभ्यन्तरचारिणौ ॥ २७ ॥

abhyantara - внутренний, ближайший; *n* внутренность;

यतेन्द्रियमनोबुद्धिर्मुनिर्मोक्षपरायणः ।

विगतेच्छाभयक्रोधो यः सदा मुक्त एव सः ॥ २८ ॥

भोक्तारं यज्ञतपसां सर्वलोकमहेश्वरम् ।

सुहृदं सर्वभूतानां ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति ॥ २९ ॥